

Gerardus (Gerrit) Bart is geboren op 8 april 1927 in Zaandam.

Voor de oorlog was hij actief bij de Katholieke verkenneren, waarschijnlijk verbonden aan de St. Bonifatius-parochie.

In april 1941 werd Gerrit Groot kapelaan bij de St. Bonifatius-parochie aan de Oostzijde in Zaandam. De jonge kapelaan was populair bij de jongeren en kwam via de katholieke jeugdbeweging (verkennerij) in het verzet terecht. Gerrit Bart werd ook op jonge leeftijd bij het katholiek verzet betrokken.

De Bonifatiuskerk werd in de oorlog een centrum van katholiek verzet onder leiding van kapelaan Groot. Hij werd gesteund door pastoor Van der Marck, die zijn afkeer van de Duitsers vanaf de preekstoel liet horen. Jongens en mannen die een oproep kregen voor tewerkstelling in Duitsland adviseerde hij niet te gaan. Hij zocht onderduikadressen voor hen in Noord-Brabant waar hij geholpen werd door een familielid van hem in een klooster. Oudere onderduikers werden er als zgn. 'leiders' van de jonge verkenneren heengebracht. Rond Groot vormde zich een verzetsgroep die de naam Rooms Katholieke Centrale (RKC) kreeg. Deze hielp onderduikers en zorgde voor vervalste papieren, geld, voedsel en distributiebonnen. Kapelaan Groot, door de verzetsgroep 'de Kap' genoemd, was ook medeoprichter van de katholieke verzetskrant *de Typhoon*. Deze verscheen op 12 oktober 1944 voor het eerst en werd ondergronds verspreid.

Gerrit Bart werd één van de koeriers van Kapelaan Groot. Hij bracht onder andere brieven naar de bisschop in Haarlem. Die brieven zaten verstopt in zijn plusfour, een over de knie vallende pofbroek. Toen hij eens uit Haarlem terugkwam met een brief voor de kapelaan zei de pastoor tegen hem: 'hij zit beneden'. 'Beneden' betekende onder de kerkvloer. Onder de preekstoel en het priesterkoor waren schuilplekken, bereikbaar via een deur in de voormalige stookruimte, waar de verzetsgroep illegale werkzaamheden verrichtte. Bovengronds kon men ook schuilen in de Bonifatiuskerk.

Op 10 maart 1945 werd hij als achttienjarige gedwongen te kijken naar de fusillade van vijf mannen bij de Bernardbrug. Als represaille voor de liquidatie van Ehlhardt, NSB'er en chef van de waterpolitie in Zaandam, worden de vijf op 18 februari gearresteerde Alkmaarders doodgeschoten in Zaandam. Gerrit verteld later: *"Ik had nog nooit een dode gezien en dit vond ik zo verschrikkelijk. Ik herinner me nog in mijn nachtmerries die ik later had dat de man die gefusilleerd werd, een jongeman van jullie leeftijd en die stond zo met zijn handen. Dat heb ik altijd uitgelegd als een smeekbede van: 'Dat doe je me niet aan!' Dat gebaar staat me nog steeds voor ogen."*

Na de oorlog wordt in 1948 verslag gedaan van de St. Jorismis in Zaandam. De Zaandamse verkenneren in de St. Bonifatius gingen naar de mis van hun aalmoezenier

kapelaan van der Ham. De rode bloem werd tijdens de dienst gewijd en Oubaas C. Rozing gaf een toelichting op de betekenis, het teken van liefde en moed.

Gerrit trouwde met Jacoba Happe (1927-2012). Hij overleed op 8 augustus 2014 in Zaandam en werd begraven op de Gemeentelijke Begraafplaats Zaandam.

Op het plein voor de Bonifatiuskerk herinnert het monument van Christus als 'Koning van het heelal' aan de onderdrukking. Het werd na de oorlog opgericht uit dankbaarheid dat kerk en stad gespaard bleven van oorlogsgeweld. Een plaquette aan de gevel van de pastorie herinnert aan de verzetsgroep.

Meer informatie

[Bisdom Haarlem-Amsterdam - Nieuws](#)

[Gerrit Groot - Wikipedia](#)

[De katholieke Zaanstreek in verzet – Mei tot Mei](#)

[75 jaar geleden: vijf verzetsmannen vermoord - De Orkaan](#)

[Alkmaar '40-'45 - Alkmaarders gefusilleerd in 1945](#)

[Zaans Erfgoed-072-2020.pdf](#)

[Zaandam, monument bij de Bernhardbrug - Nationaal Comité 4 en 5 mei : Nationaal Comité 4 en 5 mei](#)

[Zaandam, 'Christus Koning' - Nationaal Comité 4 en 5 mei : Nationaal Comité 4 en 5 mei](#)

[De Zaanlander » 23 apr 1948 - Art. 17 | Delpher](#)

[Online Familieberichten; Overleden: Gerardus Bart \(08-08-2014\)](#)

[Zaandam - Gemeentelijke Begraafplaats Zaandam - - graf 6898](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.